

Open Data Instrumentarium

2. Strategie en visie over open data

[Zie ook hoofdstuk 2, 3 en 4.2 in het handboek.]

Doelstelling

In deze lesreeks lichten we toe:

- wat open data nu eigenlijk is in een overheidscontext;
- wat de meerwaarde ervan is voor hergebruikers maar ook intern;
- hoe we een open data strategie kunnen definiëren.

AGENTSCHAP
BINNENLANDS
BESTUUR

Overzicht

- Visie
- Wat is open data in een overheidscontext?
- Het open data charter
- Business modellen

Visie

We zagen in de vorige lesreeks hoe een visie rond data management kan bijdragen aan de algemene visie van de organisatie. Dit is niet anders bij het uitwerken van een visie rond *open data*. Spijtig genoeg wordt de **meerwaarde van open data nog steeds onderschat** en wordt het concept soms weggeschreven als een “buzzword”. Niets is minder waar. Zeker bij lokale besturen kan open data een middel zijn om de doelstellingen van het **bestuursakkoord te realiseren**, denk maar aan **burgerparticipatie en transparantie**.

Wat echter vaak vergeten wordt is dat er ook een **economische dimensie** aan open data is, bijvoorbeeld bij het stimuleren van de lokale economie, en dat dit zelf kan dienen om kostenbesparend te werken. In deze lesreeks lichten we dit verder toe.

Visie

Op deze manier onderscheiden we een aantal dimensies waarbij een open data beleid kan helpen om meerwaarde te creëren:

1. Transparantie bevorderen en vertrouwen genereren
2. Stimuleren en innoveren van de (lokale) economie
3. Kosten besparen
4. Burgerparticipatie stimuleren

Visie

1. Transparantie en vertrouwen

Sinds jaar en dag zijn er in democratieën wetten die overheden verplichten om op een transparante manier te werken. De oudste daarvan werd ingevoerd in [Zweden in 1766](#). Andere naties wereldwijd voerden dergelijke wetten op “openbaarheid van bestuur” in.

Vandaag de dag gaan we veel verder. Zo ondertekenden talloze landen in 2011 het [Open Government Partnership](#) en de G8 in 2013 het [Open Data Charter](#).

Visie

1. Transparantie en vertrouwen

Op vlak van wetgeving zijn besturen in Europa niet alleen gebonden aan de wetten op openbaarheid van bestuur, die voornamelijk willen bereiken dat burgers toegang hebben tot bestuursdocumenten en beslissingen die hen aanbelangen, maar ook dat zij toegang hebben tot **open data**.

De eerste Europese richtlijn die dit oplegde was de zogeheten “Public Sector Information (PSI) directive”, die momenteel wordt herwerkt naar de “[Open Data directive](#)”

Visie

1. Transparantie en vertrouwen

Lokaal werd deze richtlijn vertaald naar Koninklijke Besluiten en Decreten, waarvan de belangrijkste die nu nog in voege is voor lokale besturen het [Bestuursdecreet](#) is, met name Hoofdstuk 4.

Het is belangrijk om te weten dat deze richtlijnen in volle evolutie zijn, en dat er op Europees niveau gewerkt wordt aan een nieuwe “Data Governance Act” en “Data Act”, maar meer daarover in de lesreeks “Juridische Aspecten”.

Visie

1. Transparantie en vertrouwen

Wereldwijd werden er een aantal initiatieven gelanceerd die overheidstransparantie opvolgen. Zo bestaat er [Transparency International](#) die een jaarlijkse “Corruption Index” publiceren. Op vlak van open data worden er jaarlijkse statistieken bijhouden door organisaties zoals de [Open Knowledge Foundation](#) en de de [Worldwide Web Foundation](#). Respectievelijk publiceren zij de “Open Data Index” en de “Open Data Barometer”

Visie

1. Transparantie en vertrouwen

Op het niveau van een lokaal bestuur speelt transparantie uiteraard ook. Door tegemoet te komen aan de rapporterings- verplichtingen van hogere overheden (bijvoorbeeld aan de [BBC](#)) voldoet men aan de basis, die uiteindelijk ook Europees gerapporteerd wordt. [LBL](#), een initiatief van het Agentschap Binnenlands Bestuur, maakt het mogelijk om ook lokale beslissingen als open data te publiceren. Maar een lokaal bestuur kan veel meer doen met open data om het vertrouwen te vergroten. Meer daarover in lesreeks 6 m.b.t. “Stakeholdermanagement”.

Visie

2. Stimuleren van de (lokale) economie

Vaak vragen besturen zich terecht af of het implementeren van een open data programma wel de moeite loont. Veelal wordt de meerkost en het minimaal gebruik van de data in kwestie als tegenargument aangehaald. Het is immers niet altijd duidelijk welke baten een open data programma genereert. Indien men zich echter beperkt tot het louter wettelijk verplichte is het veelal zo dat men de kosten wel ervaart maar de baten niet realiseert.

Visie

2. Stimuleren van de (lokale) economie

Een belangrijk deel van die baten situeert zich bij het stimuleren van economische actoren en van innovatie. Het is onwaarschijnlijk dat die baten zich op korte termijn manifesteren, of dat zij rechtstreeks terugvloeien naar het lokale niveau. Zoals we in onderstaande voorbeelden zien is het absoluut wel mogelijk:

OpenTheBox

RealSmart

OpenStreetMap

In lesreeks 6 rond “Stakeholder management” bespreken we nog een aantal voorbeelden die aantonen dat korte termijn voordelen en terugvloeiingen naar de lokale economie wel mogelijk is.

Visie

2. Stimuleren van de (lokale) economie

Er werden reeds meerdere studies uitgevoerd om deze meerwaarde te kwantificeren. Een vaak geciteerde bron is de [analyse van McKinsey van 2013](#).

Het is niet zonder reden dat de Europese Commissie beslist heeft om een [strategie](#) te definiëren rond het gebruik van (open) data. Men schat in dat de data-economie in Europa momenteel 2,6% van het algemene Europese BNP bepaalt, maar dat slechts 8% van de Europese economische actoren er werkelijk in slaagt om data te valoriseren. Het potentieel is dus enorm.

Visie

3. Kosten besparen

Een laatste, vaak onderschatte meerwaarde van een performant open data beleid is de mate waarin de betrokkenheid van de burger een meerwaarde en zelfs een kostenbesparing kan genereren. Dit vergt echter een betrokkenheid van de administratie. Zo kan b.v. de controle van het openbaar domein deels door inwoners gebeuren, en zo een aantal controleritten overbodig maken.

We zullen verder zien dat veel “data stewards” nu al in continue interactie zijn met belangengroepen en individuele burgers, maar door het gebrek aan een open data beleid vormt dit dan een meerkost, eerder dan een besparingspost.

Visie

3. Kosten besparen

Case study: Nederlandse Ministerie van Onderwijs

Het Nederlandse Ministerie van Onderwijs heeft data open gesteld met betrekking tot onderwijs voor hergebruikers. Bijgevolg is het aantal vragen geadresseerd aan het ministerie gedaald vermits burgers eenvoudiger zal informatie kunnen raadplegen online. Zodoende kunnen de ambtenaren op het ministerie efficiënter inzetten waardoor de werkdruk daalt en ook kosten bespaard worden.

Visie

4. Burgerparticipatie stimuleren

Het inschakelen van burgers en belangengroepen bij het uitvoeren van het beleid kan niet alleen voor een kostenbesparing zorgen, maar zorgt ook voor een hogere betrokkenheid bij, en dus gedragenheid van, dit beleid.

Wanneer we nog een stap verder gaan, en ook externe actoren actief betrekken bij het vormgeven van het beleid, spreken we van “open government”. Meer daarover in lesreeks 6 over “stakeholdermanagement”.

Visie

4. Burgerparticipatie stimuleren

Case Study : Burgerbevraging in Vlaanderen

In april 2022 organiseerde de federale regering een grootschalige burgerbevraging over de Belgische staatsstructuur, burgerparticipatie en grondrechten.

De data (hier, anonieme antwoorden) die voortvloeit uit deze bevraging zal vervolgens open worden gesteld zodat burgers kunnen nagaan of hun meningen correct geïnterpreteerd en meegenomen worden door de overheid.

Bron: ['Voor wie vindt dat hij niet gehoord wordt, biedt deze burgerbevraging een kans' | De Standaard](#)

AGENTSCHAP
BINNENLANDS
BESTUUR

Wat is open data in een overheidscontext?

De meest courant gebruikte definitie van open data vinden we op opendefinition.org.

Hier wordt gesteld dat open data verwijst naar data die vrij gebruikt, aangepast en gedeeld kan worden door iedereen en voor eender welk doel.

Dat klinkt eenvoudig, maar er zijn 2 belangrijke voorwaarden waaraan voldaan moet zijn die niet altijd voor de hand liggen, met name een **juridische** en een **technische**.

Wat is open data in een overheidscontext?

Juridische voorwaarde

Data zijn in de striktste zin 'open' als er aan een simpele juridische voorwaarde voldaan is, namelijk de toekenning van een open licentie waarbij iedereen zonder uitzondering de data mag downloaden, bewerken en verspreiden, al dan niet onder dezelfde licentie en/of met bronvermelding.

Wanneer er geen licentie aan de dataset gekoppeld is, zijn er mogelijk eigendomsrechten gekoppeld aan de dataset (cfr. auteursrecht en de databankwet).

Wat is open data in een overheidscontext?

Juridische voorwaarde

Overheden in Vlaanderen hebben de keuze uit drie modellicenties bij het ter beschikking stellen van open data:

[Creative Commons Zero](#) verklaring, waarbij de instantie afstand doet van haar intellectuele eigendomsrechten voor zover dit wettelijk mogelijk is. Hierdoor kan de gebruiker de data hergebruiken voor eender welk doel, zonder een verplichting op naamsvermelding.

Wat is open data in een overheidscontext?

Juridische voorwaarde

De tweede licentie die Vlaanderen voorstelt is:

[Modellicentie voor gratis hergebruik](#): onder deze licentie doet de instantie geen afstand van haar intellectuele rechten, maar mag de data voor eender welk doel hergebruikt worden, gratis en onder minimale restricties.

Wat is open data in een overheidscontext?

Juridische voorwaarde

De derde licentie die Vlaanderen voorstelt is:

[Modellicentie voor hergebruik tegen vergoeding](#): onder deze licentie stelt de instantie nog steeds haar data ter beschikking voor eender welk hergebruik, maar wil zij hiervoor een vergoeding ontvangen. In regel is deze vergoeding beperkt tot de marginale kosten voor vermenigvuldiging, verstrekking en verspreiding.

Wat is open data in een overheidscontext?

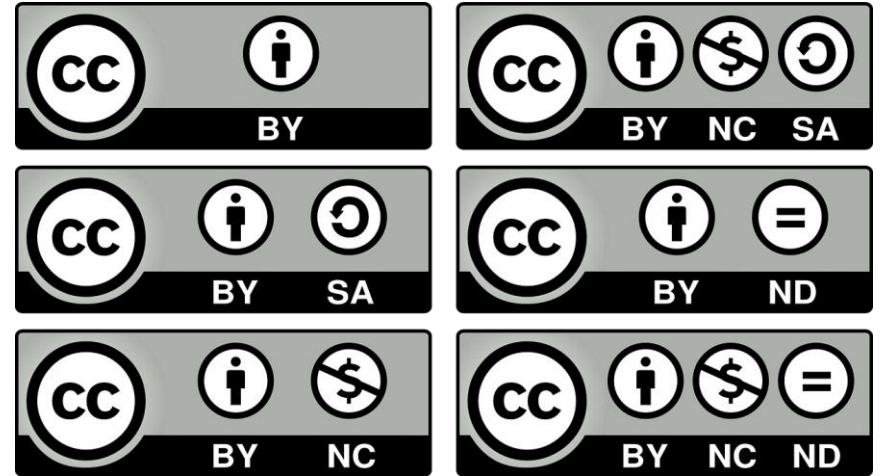
Internationaal is Creative Commons de meest courant gebruikte licentie. Deze licenties zijn, zoals de naam doet vermoeden, gegroeid uit de creatieve sector, waar er om hergebruik mogelijk te maken in eerste instantie afstand moet worden genomen van het auteursrecht. Deze licenties zijn echt ook perfect toepasbaar op data.

Wat is open data in een overheidscontext?

Creative commons licenties zijn opgebouwd uit verschillende onderdelen, met name bronvermelding (**BY**), “share-alike” (**SA**), “non-commercial” (**NC**) en integriteit (**ND**). Om van open data te kunnen spreken mogen maximaal de voorwaarden voor bronvermelding of “share-alike” worden gesteld.

Share-alike is een term met betrekking tot auteursrecht om werken of licenties te beschrijven die vereisen dat kopieën of aanpassingen van het werk onder dezelfde of een soortgelijke licentie als het origineel worden vrijgegeven.

Wat is open data in een overheidscontext?

Technische voorwaarde

Naast een open licentie is ook het technische formaat van de data belangrijk. We spreken over open data als gegevens in een 'machine-leesbaar' en open formaat beschikbaar zijn. 'Machine-leesbaar' betekent dat het om gestructureerde gegevens gaat, bijvoorbeeld een tabel met gegevens, in plaats van een rapport dat de gegevens tekstueel beschrijft. Een open formaat betekent dat je de gegevens met verschillende programma's kunt lezen in plaats van één specifiek softwarepakket. Zo is een CSV-bestand een open formaat, maar een Microsoft Excel spreadsheet is dat niet.

Meer informatie hierover in lesreeks 4: Werken met data

Het Open Data Charter

Om meer duidelijkheid te scheppen over hoe open data nu precies gepubliceerd moet worden stelde de Vlaamse overheid, samen met lokale besturen en stakeholders binnen het Smart Flanders programma het Open Data Charter op.

Het Open Data Charter bevat twintig basisprincipes, die tegelijk de ambitie van de ondertekenende partijen bevatten. Het spreekt een ambitie uit die verder gaat dan de voorzichtige basisprincipes die veelal gehanteerd worden. Het charter gaat bijvoorbeeld ook over de redenen om open data te gebruiken, het belang van een goede interne organisatie, manieren om beter samen te werken met overheden en hergebruikers, en zelfs een aantal technische basisprincipes. In het volgende deel overlopen we de **20 principes van het charter**.

Voor meer informatie zie ook een begeleidende presentatie van imec en Smart Flanders: [Toelichting Open Data Charter uitgebreid - Google Slides](#)

Het Open Data Charter

1. Open by default

Data die door, in of over de lokale overheid gecapteerd worden, worden *standaard als open data* ter beschikking gesteld voor hergebruik.

Een basisfilosofie van het Open Data Charter betreft dus dat alle informatie die door overheden wordt verzameld op een gestructureerde en herbruikbare manier wordt opengesteld.

Denk bijvoorbeeld aan: [GIS-data](#), locaties van afvalcontainers, openbare toiletten, scholen, ondernemingen, speelpleinen, musea en bezienswaardigheden, parking, wifi-locaties enzovoort, alsook gegevens i.v.m. werking van de overheid zoals openingsuren, dienstaanbod, bibliotheken, drukte aan loketten, maar ook statistische gegevens of real-time gegevens, enzovoort.

Sommige Vlaamse steden stellen reeds veel data open zoals: [Gent](#), [Antwerpen](#), [Mechelen](#), [Turnhout](#), enzoverder.

AGENTSCHAP
BINNENLANDS
BESTUUR

Het Open Data Charter

2. Comply or explain

Wanneer data niet opengesteld worden, dient er een beargumenteerde verklaring te worden gegeven waarom niet.

Een duidelijke uitzondering betreft bijvoorbeeld het niet openstellen van persoonlijke gegevens of andere gevoelige data zoals gegevens die de openbare veiligheid in gedrang brengen.

Zo zal bijvoorbeeld nooit data ontsloten worden over: plannen van gebouwen, nummerplaten, individuele bewegingspatronen of rijksregisters van burgers.

! Start vanuit de open data en organisatie visie !
Hanteer handzame richtlijnen rond open data voor medewerkers.

AGENTSCHAP
BINNENLANDS
BESTUUR

Het Open Data Charter

3. Only once

Gegevens worden slechts één keer verzameld en zo dicht mogelijk bij de bron gepubliceerd (decentraal).

Voorbeeld: vermijd dat er verschillende straten- en adressenlijsten circuleren binnen de stadsorganisatie. Werk daarentegen met CRAB (PS: CRAB is ook als linked open data beschikbaar)

Hierbij is het belangrijk dat *interne processen* in kaart worden gebracht om overlap en dubbel werk te vermijden.

Hanteer vervolgens duidelijke afspraken en handleidingen.

Het Open Data Charter

4. Transparantie en hergebruik

Data worden ontsloten in het kader van *transparantie* en het *maximaal stimuleren van hergebruik*, zowel **niet-commercieel** als **commercieel**.

Op basis van open data kunnen niet-commerciële alsook commerciële diensten en producten worden ontwikkeld.

Zo is het eerder genoemde voorbeeld OpenStreetMap een vrij te gebruiken weergave van de kaart, terwijl RealSmart werkt met een abonnement systeem.

Het Open Data Charter

5. Aanspreekpunt

Dialoog met alle partijen die data verzamelen wordt aangemoedigd en actief opgezet, op initiatief van het aanspreekpunt voor open data dat binnen de stad wordt aangeduid.

Faciliteer en stimuleer een levendig debat rond open data binnen de stadsorganisatie en met alle relevante partijen (waaronder burgers, kennisinstellingen, ondernemingen en andere overheden).

Dit kan door Meetups, hackathons, informatie campagnes, etc.

Zo bestaan er reeds een [website](#) die alle hackathons rond open data verzamelen in Europa.

Het Open Data Charter

6. Datahygiëne

Er wordt ingezet op een goede interne **datahygiëne** met een databebeer- en datadocumentatiebeleid (via **metadatering**) als uitgangspunt.

Goed intern databebeer is hierbij van cruciaal belang.

Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn:

- het aanstellen van een aanspreekpunt of coördinator
- het formuleren van een duidelijke visie op open data management en governance (zie lesreeks 1)

Het Open Data Charter

7. Domeinexpertise

Om **domeinexpertise** te bewaken wordt er op gemikt **metadatering** 'zo dicht mogelijk' bij de originele bron te laten gebeuren.

Metadatering helpt om potentiële hergebruikers voldoende informatie te geven over het tot stand komen van de data. Metadata omvat bijvoorbeeld de wijze waarop de data gecreëerd, alsook de datum, eventueel gekende hiaten, locatie, door wie, enzovoort.

Door middel van deze data kan data eenvoudiger hergebruikt worden alsook gelinkt aan andere data.

Domeinexpertise helpt om de metadata juist te interpreteren maar mag de ontsluiting ervan die onnodig hinderen.

Het is dus essentieel om duidelijke afspraken te maken rond metadatering tot op het niveau van de individuele medewerker ontsloten worden.

AGENTSCAP
BINNENLANDS
BESTUUR

Het Open Data Charter

8. Interne opleiding

Om tot een goede metadatering en datahygiëne te komen wordt er actief ingezet op **opleiding en kennisdeling** omtrent open data.

Op deze manier kan een (lokale) overheid ervoor zorgen dat het open data beleid breed gedragen wordt door de hele organisatie inclusief alle individuele medewerkers.

Om deze opleidingen te faciliteren helpt het om een *coördinator* (binnen of buiten de organisatie) aan te duiden die kennisdeling mogelijk maakt en hierbij *dienstoverschrijdend* te werk gaat.

Het Open Data Charter

9. Open formaten

Data worden maximaal gestructureerd en gepubliceerd volgens open en **machine-leesbare formaten en standaarden**.

Door gebruik te maken van deze formaten en standaarden kan data eenvoudig gelezen worden door machines.

Vervolgens kan open data optimaler worden geïnterpreteerd en gelinkt aan elkaar.

Digitaal Vlaanderen heeft in het kader hiervan een [Vlaamse DCAT-AP standaard](#) ontwikkeld (zie handboek voor meer informatie).

Het Open Data Charter

10. Linked open data

Bij het aanmaken van nieuwe databronnen wordt ingezet op **linked open data**, zeker voor authentieke bronnen en datasets die veel gedeeld worden (ook tussen overheden).

Waar mogelijk moedigen we lokale overheden aan om zoveel mogelijk in te zetten op het linken van data
= data beschrijven zodat deze automatisch door machines teruggevonden en gelezen kan worden
→ werk met standaarden!

Zo wordt het eenvoudige data te vinden en te hergebruiken!

Om met linked open data te werken is een goed open data beleid cruciaal!
(zie lesreeks 1)

Het Open Data Charter

11. Niveau van kwaliteit

De **kwaliteit** van de data die ontsloten worden is gelijk aan de kwaliteit die volstaat voor het interne gebruik van de gegevens (binnen de diensten van de stad).

Het correct beschrijven van de kwaliteitsinformatie is ook een onderdeel van metadatering en datahygiëne.

Om dit in goede banen te leiden is een coördinator steeds aangewezen. Verder dient er ook een duidelijke data management en governance visie/plan zijn om van te vertrekken. (zie leesreeks 1)

Het Open Data Charter

12. Web als publicatieplatform

Het **web** wordt gebruikt als primair publicatieplatform en er wordt een decentrale publicatie van data nagestreefd.

Data wordt hierbij open gesteld door als webpagina te publiceren. Dit stimuleert niet enkel het potentieel om deze open data te linken maar drukt ook de kosten vermits investeringen in platformen niet nodig zijn.

Om dit te faciliteren dienen er handleidingen gemaakt worden voor individuele medewerkers alsook voor leveranciers.

Het Open Data Charter

13. Real-time en historiek

Er wordt geambieerd de **vertraging** tussen een meting in de echte wereld en de representatie in de data **zo klein mogelijk** te houden en relevante **historiek** ook als open data te publiceren.

Real-time kan variëren van sensoren die elke seconde nieuwe data verzamelen of om statistische gegevens die jaarlijks, maandelijks of wekelijks worden geüpdated.

Daarnaast is het belangrijk om een historiek bij te houden om zo data te kunnen vergelijken met het verleden.

Het Open Data Charter

14. Samenwerkingen

Om datadeling te automatiseren wordt maximale aansluiting gezocht bij interne en externe initiatieven en wordt **samenwerking over bestuurslagen** heen actief nagestreefd.

Denk hierbij aan:

- Smart Flanders
- Agentschap Binnenlands Bestuur
- Digitaal Vlaanderen
- Vlaamse Overheid
- Agentschap Innoveren en Ondernemen
- Kenniscentrum Vlaamse Steden
- VVSG
- ...

AGENTSCHAP
BINNENLANDS
BESTUUR

Het Open Data Charter

15. (Vlaams) Open Data Portaal

Er wordt maximaal ingezet om data (via metadatering) automatisch door te laten stromen naar het **Vlaams Open Data Portaal** en zo naar het federaal, Europees en eventueel andere open dataportalen.

Het wordt sterk aanbevolen om alle open data van lokale overheden te publiceren volgens de [Europese DCAT-AP standaard](#).

Op deze manier wordt de open data meteen gelinkt aan het Vlaamse Open Data Portaal.

Steden zoals Gent en Antwerpen hanteren reeds deze standaard voor hun open data.

(zie hoofdstuk 4.2.2 in het handboek voor meer informatie)

Het Open Data Charter

16. Open licenties

Er wordt gestreefd naar een beperkte set van **licenties** waaronder data gepubliceerd worden, die open, internationaal bruikbaar en machine-leesbaar zijn.

Als machines of mensen data kunnen herbegruppen is het ook belangrijk dat ze weten wat ze met deze data mogen doen.

1. **Creative Commons Zero verklaring**, waarbij de instantie afstand doet van haar intellectuele eigendomsrechten voor zover dit wettelijk mogelijk is. Hierdoor kan de gebruiker de data hergebruiken voor eender welk doel, zonder een verplichting op naamsvermelding.
2. **Modellicentie voor gratis hergebruik**: onder deze licentie doet de instantie geen afstand van haar intellectuele rechten, maar mag de data voor eender welk doel hergebruikt worden, gratis en onder minimale restricties.
3. **Modellicentie voor hergebruik tegen vergoeding**: onder deze licentie stelt de instantie nog steeds haar data ter beschikking voor eender welk hergebruik, maar wil zij hiervoor een vergoeding ontvangen. In regel is deze vergoeding beperkt tot de marginale kosten voor vermenigvuldiging, verstrekking en verspreiding.

Het Open Data Charter

17. Dialoog met hergebruikers

De dialoog met mogelijke **hergebruikers** van data wordt actief aangegaan.

Door in dialoog te gaan kan hergebruik van data worden gestimuleerd. Dialoog kan op verschillende manieren worden gestimuleerd. Denk aan informatiecampagnes, hackathons, workshops, meetups, enzovoort.

Op het engageren van hergebruikers (en andere actoren) wordt dieper ingegaan in lesreeks 6 en het bijbehorende hoofdstuk 4.5 in het handboek over stakeholder management.

Het Open Data Charter

18. Duurzaamheid

De partijen die data publiceren streven **duurzaamheid** na en engageren zich om geopende data te onderhouden, minstens zo lang als deze voor intern gebruik beschikbaar moeten zijn.

Open data dient dus geactualiseerd te blijven zolang deze data relevant is voor het intern stadsbestuur.

Indien data niet meer geactualiseerd wordt, dient dit duidelijk gecommuniceerd (en beargumenteerd) te worden naar (potentiële) hergebruikers.

Het Open Data Charter

19. Open data in aanbestedingen

Er wordt in **aanbestedingen** en bij heronderhandeling van bestaande concessies en overeenkomsten aandacht besteed aan regelingen omtrent open data en er wordt op ingezet om hier rond bewustwording te creëren binnen de relevante diensten.

Bewustzijn creëren rond eenvormige bepalingen rond open data binnen het stadsbestuur en bij uitstek bij aankoopdiensten en andere diensten die bestekken uitschrijven.

Coördinatie en het gebruik van standaardteksten wordt hierbij geadviseerd. Het Open Data Charter en de voorbeeldclausules bieden hier een goede leidraad.

Het Open Data Charter

20. Engagement binnen eigen organisatie (en daarbuiten)

De partijen die dit charter ondertekenen engageren zich ertoe de principes die erin vervat staan **uit te dragen** binnen hun eigen organisatie (en daarbuiten).

Het is cruciaal om als lokale overheid een meer doorgedreven reflectie rond open data te stimuleren.

Engageer mensen binnen het eigen stadsbestuur maar ook daarbuiten.
(zie ook lesreeks 3 en 6 over het engageren van respectievelijk interne en externe actoren)

Behulpzame tools om mensen te engageren om het Open Data Charter uit te dragen zijn:

- een goede coördinator
- duidelijke richtlijnen
- dialoog stimuleren
- opleidingen en workshops
- ...

Het Open Data Charter

Lokale besturen die een open data programma willen opzetten worden **sterk aangeraden dit charter te ondertekenen.**

Dit charter omvat inderdaad een heel aantal “extra” voorwaarden, maar we zullen verder zien dat deze grotendeels vanzelf voldaan zijn wanneer er een goede data management strategie werd geïmplementeerd.

Business modellen

Een business model beschrijft hoe waarde wordt gecreëerd en gecapteerd door een organisatie (hier, lokale overheden) door de beslissingen die gemaakt worden en de gevolgen ervan (Zeleti et al., 2016).

Met andere woorden, is een business model een hulpmiddel voor organisaties om de verschillende elementen van een open data project in beeld te brengen en op deze manier waardecreatie te verzekeren.

Op basis van theorie en praktijk worden er reeds verschillende business modellen voor open data voorgesteld. De volgende slide reikt een handvat aan voor lokale overheden om een **open data business model (ODBM)** op te zetten.

Bron: Zeleti, F. A., Ojo, A., & Curry, E. (2016). Exploring the economic value of open government data. *Government Information Quarterly*, 33(3), 535-551. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2016.01.008>

AGENTSCHAP
BINNENLANDS
BESTUUR

DatCan

De Vrije Universiteit van Amsterdam ontwikkelde een data-gedreven innovatie canvas (de DatCan) die lokale overheden kan helpen om na te denken over een databeleid (zie ook lesreeks 1 over data governance).

Hoe			Wat	Waarom		
Welke partijen hebben we nodig om dit vraagstuk op te lossen? Welke partijen willen we er bij betrekken?	Welke data hebben we hiervoor nodig?	Wat moeten we hiervoor doen?	Welke analyses hebben we nodig om de doelen te kunnen realiseren? <ul style="list-style-type: none">• Wat moeten we beschrijven om het probleem op te lossen?• Wat moeten we diagnosticeren?• Wat moeten we voorspellen?• Wat kunnen we optimaliseren?	Wat zijn onze doelen?	Welk probleem gaan we oplossen?	Aan welke opgave is dit probleem gerelateerd?
Welke kennis hebben we hiervoor nodig?			Wat zijn de ethische en privacy aspecten?		Voor wie is dit een probleem?	Wie is opdrachtgever? Wie is de eigenaar van het vraagstuk?
Wat is het budget? Wat zijn de benodigde investeringen?			Wat moeten we organiseren om de oplossing succesvol te kunnen gebruiken?			

Bron: [DatCan: het datagedreven innovatie canvas voor de publieke sector - DatCan](#)

ZELF AAN DE SLAG (zie ook hoofdstuk 2, 3 en 4.2 in het handboek)

- Noteer de **(potentiële) voordelen** van open data in uw context
 1. Transparantie en vertrouwen
 2. Innoveren van (lokale) economie
 3. Kosten besparen
 4. Burgerparticipatie
 5. ...
- Vergaar een correcte begrip van wat **open data** is
 1. Juridische voorwaarde
 2. Technische voorwaarde
- Gebruik het **Open Data Charter**
 1. Neem het Charter grondig door
 2. Onderteken het Charter
 3. Ratificeer het Charter
- Exploreer verschillende **business modellen** waaronder het DatCan model

Einde van lesreeks 2:

Strategie en visie over open data